

УДК 378.14.014.13:608.2

DOI 10.31494/2412-9208-2022-1-2-344-355

**FUTURE SOCIAL WORKERS' PREPARATION TO THE USE
OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL ACTIVITIES
WITHIN THE STUDY OF THE EDUCATION COURSE
«DIGITAL TECHNOLOGIES IN THE SOCIAL SPHERE»**

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ДО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ У МЕЖАХ ВИВЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ»**

Anastasiia POPOVA,

Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor

kovaleva.anastasia.45@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-5176-0059>

*Berdiansk State Pedagogical
University*

✉ 4, Schmidta st., Berdiansk,
Zaporizhzhia region, 71100

Анастасія ПОПОВА,

кандидат педагогічних наук,
доцент

*Бердянський державний
педагогічний університет*

✉ вул. Шмідта, 4. м. Бердянськ,
Запорізька обл.

Original manuscript received: July 17, 2022

Revised manuscript accepted: August 08, 2022

ABSTRACT

The article examines the future social workers' preparation for the use of digital technologies in professional activities within the study of the education course «Digital technologies in the social sphere». The author characterized a number of international and national documents that have a decisive influence on the adoption of digital technologies in the professional and educational spheres of social work. The content of the government's activities regarding the digital transformation of Ukraine has been revealed. The priority direction of digitalization in the development of communities and the strategy of digital transformation of the social sphere are characterized. It has been studied that the digital transformation of the social sphere will be aimed at the comprehensive automation of the social sphere according to uniform standards, the introduction of electronic services in the sphere of social policy, including the appointment or provision of targeted assistance, benefits, pensions, social services etc. Taking into account the plan of digital transformation of the social sphere, the role of social workers in this process is determined. The need to include components aimed at forming digital competence in the system of future social workers' professional training is characterized. The professional and educational standards of the specialty 231 Social work were studied, which emphasize the need for the formation of digital competence among future social workers, through their ability to use information and communication technologies in their professional activities. The purpose and objectives of the educational component «Digital technologies in the social sphere» are presented. The main general and special competences formed within the study of the proposed education course are presented. The main content of the educational component is systematized and presented in 6 topics for study. The principle of the «flipped classroom» is characterized, according to which the study of the proposed

educational component is built. The main advantages of using the «flipped classroom» during the study of the education course «Digital technologies in the social sphere» have been identified.

Key words: *digital competence, digitalization, information and communication technologies, social worker, social workers' professional training.*

Вступ. Використання цифрових технологій стало невід'ємною частиною нашого життя в умовах світової цифровізації, яка має своїм наслідком корінні зміни як в організації виробництва, так і в повсякденному житті. Смартфон, Інтернет речей, доповнена реальність, цифрове виробництво, криптовалюта, блокчейн, автоматизація, машинне навчання, штучний інтелект стають радикальними технологіями повсякденного життя людей [12]. Експертами Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) було констатовано, що «цифровізація породила нову хвилю інновацій, яка матиме глибокі наслідки для людства, змінюючи стосунки між громадянами, державою і бізнесом, а також приведе до перетворення структури суспільства та економіки. Темпи економічного зростання, продуктивність праці і розвиток людського потенціалу дедалі більшою мірою визначатимуться рівнем інтеграції у цифрову економіку» [11 : 7–10].

Сьогодні більшість професій у світі використовують цифрові технології та інструменти, які полегшують процес роботи та сприяють більш якісному та швидкому обслуговуванню клієнтів завдяки застосуванню різних програм, сервісів та додатків. Незважаючи на те, що соціальна робота належить до типу професій «людина-людина», де важливим є спілкування та безпосередня взаємодія з клієнтом, розвиток ідей інформаційного суспільства та відповідних інформаційних засобів також зумовив осучаснення практики та зробив її більш доступною та інклюзивною на основі використання цифрових технологій. Відповідно до цього необхідним є врахування в підготовці майбутніх соціальних працівників особливостей використання в професійній діяльності цифрових технологій та інструментів, а також формування цифрової компетентності, що є особливо важливим у контексті сучасних нововведень на рівні соціальної політики, міжнародних та національних професійних та освітніх стандартів. Тому важливим є запровадження в цикл професійної підготовки соціальних працівників освітніх компонентів, які б сприяли формуванню вмінь та навичок використання цифрових інструментів, необхідних для здійснення професійної діяльності на рівнях «соціальний працівник – клієнт», «соціальний працівник – громада», «соціальний працівник – суспільство» задля підвищення продуктивності праці та розвитку людського потенціалу.

Вирішальний вплив для утвердження цифрових технологій у сфері соціальної роботи та соціальної політики мають Цифровий порядок денний для Європи (Digital Agenda for Europe, 2010), Міжнародний стандарт ISO/IEC 38500:2015 «Управління інформаційними технологіями в організаціях» (2015), Концепція розвитку цифрових компетентностей до 2025 року (2021), Рамка цифрової компетентності для громадян України DigCompUA for

Citizens 2.1.(2020), проєкт «Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери, який схвалено розпорядженням КМУ від 28.10.2020 р. «Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери»; у сфері професійної підготовки соціальних працівників – Європейська рамка цифрової компетентності для освітян (DigCompEdu), Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи» (наказ МРЕТСГ України від 20.06.2020 р. № 1179), Державний стандарт вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Наказ МОН України від 24.04.2019 № 557).

Різні аспекти впливу цифровізації на соціальний розвиток є темою досліджень Т. Бурлай, А. Грінфілда (А. Greenfield), А. Гриценко; використання цифрових технологій у професійній діяльності соціальної роботи і різні аспекти підготовки майбутніх соціальних працівників до їх використання є предметом досліджень Дж. Джойнер (J. Joiner), Л. Дітківської, Ф. Рімер (F.Reamer). Однак потребують з'ясування питання підготовки майбутніх соціальних працівників до використання цифрових технологій у професійній діяльності. У цьому аспекті метою статті є визначення необхідності та значення освітньої компоненти (ОК) «Цифрові технології в соціальній сфері» в підготовці майбутніх соціальних працівників до використання цифрових технологій у професійній діяльності.

Методи та методики дослідження. Для досягнення поставленої мети роботи був використаний метод системного аналізу; узагальнення даних законодавчих документів та науково-методичної літератури, метод порівняння і зіставлення соціально-педагогічної та методичної літератури щодо змісту підготовки майбутніх соціальних працівників.

Результати та дискусії. Цифровізація як важливий вектор посилення технологічної конкурентоспроможності економіки та суспільства у XXI столітті вимагає від національних урядів системної державної політики та об'єктивного врахування як переваг, так і серйозних ризиків, породжуваних цим глобальним трендом. В останні роки чимало країн світу почали впроваджувати національні стратегії цифрового розвитку, у тому числі: Естонія («e-Естонія», 2000 р.), Німеччина («Індустрія 4.0», 2010 р.), США («Промисловий Інтернет», 2012 р.), Сінгапур («Розумна нація», 2014 р.), Японія («Суспільство 5.0», 2016 р.) [1 : 26; 12].

Україна, взявши курс на євроінтеграцію, поступово теж упроваджує стратегії цифрового розвитку в різні сфери суспільного буття людини. Так, у 2020 році уряд затвердив Державну стратегію регіонального розвитку до 2027 року, розроблену Міністерством розвитку громад та територій України за участі Міністерства цифрової трансформації України, пріоритетом якої є цифровізація розвитку громад [5]. Мета такої діяльності – підвищення рівня цифрової грамотності населення, запровадження можливості отримання електронних послуг через смартфон, упровадження електронного документообігу, забезпечення електронної взаємодії між національними реєстрами, реєстрами органів місцевого самоврядування, переведення пріоритетних публічних послуг в електронну форму.

Підтвердженням необхідності таких нововведень у громадах є досвід функціонування кіберсоціальної роботи (Ciber Social Work (CCW)) у розвинених країнах світу, яка передбачає використання Інтернету, мобільних пристроїв, соціальних медіа та інших електронних медіа для навчання та інформування окремих осіб і груп, задоволення потреб клієнтів у гнучкому доступі до послуг, вирішення питань соціальної справедливості та захисту інтересів для посилення загального функціонування громад, у яких вони живуть [13 : 42]. Такий підхід до розвитку громад обумовлює і необхідність розвитку цифрової компетентності у всіх суб'єктів діяльності, зокрема закладів соціальної інфраструктури, які надають послуги різним категоріям населення.

До того ж, Міністерством соціальної політики розроблено проєкт Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери, яку схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 року № 1353-р «Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери» [8]. Одним із напрямів цього документа визначено цифрову трансформацію соціальної політики (е-Соціальний захист), а саме впровадження єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС) – комплексна автоматизація соціальної сфери за єдиними стандартами, спрощення ділових процесів та усунення дублювання, запровадження електронних послуг у сфері соціальної політики, у т. ч. призначення або надання адресної допомоги, пільг, пенсій, соціальних послуг тощо. Такий підхід до соціального обслуговування дозволить створити єдине інформаційне середовище – єдиний облік надавачів та отримувачів соціальних послуг та виплат і запровадити систему їх верифікації; запровадити систему управління, розподілу та контролю за цільовим використанням соціальних видатків; спростити, удосконалити та автоматизувати сервіси при зверненні громадян за соціальною підтримкою; знизити корупційні ризики; уніфікувати ділові процеси соціальної сфери, більшість з них автоматизувати з метою зменшення паперового документообігу; запровадити ефективні системи моніторингу та контролю ділових процесів соціальної сфери; зменшити бюрократичний апарат та невиправдані адміністративні витрати на утримання інституцій соціальної сфери [10]. У цьому аспекті важливим складником цифрової трансформації соціальної сфери є підготовка соціальних працівників, здатних працювати в цифровому інформаційному полі, володіти здатністю користуватися цифровими технологіями. На думку Ф. Рімера, «Цифрові, он-лайн та інші електронні технології змінили природу практики соціальної роботи. Сучасні соціальні працівники можуть надавати послуги клієнтам за допомогою он-лайн консультацій, консультацій по телефону, відеоконсультацій, кібертерапії (аватар-терапія), самостійних втручань через Інтернет, електронних соціальних мереж, електронної пошти та текстових повідомлень» [14]. Усе це актуалізує необхідність підвищення цифрової компетентності як у соціальних працівників, так і людей, хто потребує соціального обслуговування.

У планах нашого уряду є підвищення рівня цифрової компетентності серед населення, про що свідчить прийняття у 2021 році Кабінетом Міністрів України Концепції розвитку цифрових компетентностей до 2025 року на основі Рамки цифрової компетентності для громадян України, інструменту, створеного для того, щоб покращити рівень цифрових компетентностей українців, допомогти у створенні державної політики та плануванні освітніх ініціатив, спрямованих на підвищення рівня цифрової грамотності та практичного використання засобів і сервісів ІТ-технологій конкретними цільовими групами населення [4, 7]. Це ще раз підкреслює особливу важливість цієї теми в контексті орієнтації системи вищої освіти на підготовку фахівців нової генерації, здатних бути носіями нових знань та технологій.

Роль соціальних працівників у формуванні цифрової компетентності є визначальною, адже саме соціальний працівник є посередником між державою і людиною. На думку Л. Дітковської, «процес цифровізації та інформатизації суспільства, вимоги ринку праці до компетентності фахівців, введення в Україні європейських стандартів та принципів забезпечення якості освіти диктують необхідність підготовки спеціаліста високого рівня кваліфікації й компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до професійного зростання» [2 : 79]. Тому важливим є створення таких умов професійної підготовки, які б були спрямовані на оволодіння сучасними та необхідними знаннями міжнародних і національних трендів.

Володіння соціальним працівником цифровою компетентністю, яка є динамічною комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність із використанням таких технологій є вимогою Професійного стандарту «Фахівець із соціальної роботи» (наказ МРЕТСГ України від 20.06.2020 р. № 1179) [6]. У документі зазначено, що однією з загальних компетентностей є здатність використовувати інформаційні й комунікаційні технології, від ведення документації у цифровому варіанті до проведення досліджень та організації масових рекламних, профілактичних та адвокаційних кампаній.

На необхідності опанування цифровою компетентністю наголошується і в Державному стандарті вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженому 24 квітня 2019 року, який визначає сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності на першому рівні вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота [9]. У документі зазначено, що інтегральною компетентністю професійної підготовки соціальних працівників має бути здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в соціальній сфері або в процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і

характеризується комплексністю та невизначеністю умов. У свою чергу інтегральна компетентність має реалізовуватись через низку загальних та спеціальних компетентностей. Перелік загальних компетентностей включає «навички використання інформаційних і комунікаційних технологій», спеціальні компетентності передбачають наявність певних здатностей, виконання тих чи інших професійних дій, зокрема із використанням цифрових технологій та інструментів.

З метою виконання професійних та освітніх вимог в контексті формування навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій у підготовці здобувачів вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота в Бердянському державному педагогічному університеті групою розробників освітніх програм «Соціальна робота та соціальна педагогіка» та «Соціальна робота та практична психологія» було запропоновано студентам для вільного вибору освітню компоненту «Цифрові технології у соціальній сфері». Цього року в процедурі вільного вибору ця навчальна дисципліна подається вдруге, і другий раз обирається здобувачами для вивчення в рамках їх індивідуальної освітньої траєкторії, що свідчить про їх зацікавленість проблемою та актуалізує вивчення її змістових особливостей.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Цифрові технології у соціальній сфері» є формування цифрової компетентності в майбутніх соціальних працівників, засвоєння теоретичних знань та набуття практичних навичок із ефективного застосування цифрових технологій для розв'язання різноманітних задач у практичній фаховій діяльності, створення підґрунтя для самостійного безперервного навчання й розвитку.

Завданнями навчальної дисципліни є: сформувати цілісне уявлення про цифрові технології, доцільні для використання у соціальній сфері; розкрити особливості та закономірності розвитку цифрових технологій та їх інтеграції до соціальної та освітньої сфери; сформувати вміння та навички використання цифрових технологій у професійній діяльності соціального працівника.

Освітня компонента «Цифрові технології у соціальній сфері» спрямована на формування загальних та спеціальних компетентностей та програмних результатів навчання (табл.1), що відповідають змісту Державного стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і передбачають формування цифрової компетентності майбутніх соціальних працівників.

Основний зміст дисципліни розкривається в її навчальній програмі, яка складається з 6 тем: «Цифрові технології у соціальній сфері: актуальність та сфери застосування», «Сервіси та інструменти Google для професійного користування», «Візуалізація освітнього та професійного контенту», «Онлайн сервіси та цифрові технології ефективної комунікації. Гейміфікація освітнього процесу», «Блог-технології в умовах цифровізації соціальної роботи», «Веб-технології у професійній діяльності соціального працівника».

Таблиця 1

**Компетентності та програмні результати навчання
ОК «Цифрові технології у соціальній сфері»**

№ з/п	Програмні компетентності	Компетентності	Програмні результати навчання
1.	ЗК-5	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.
2.	ФК-6	Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.	Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

Тема 1 «Цифрові технології у соціальній сфері: актуальність та сфери застосування» спрямована на опанування основних понять, завдань та змісту сфери застосування цифрових технологій; мети та завдань курсу; основних міжнародних (Рамка цифрової компетентності для громадян DigComp; Європейська рамка цифрових компетенцій для освітян DigComp Edu. Open Data – концепція відкритих урядових даних в Україні) та національних (Концепція розвитку цифрових компетентностей) документів; особливостей використання СМАРТ-технологій як новітніх цифрових технологій для забезпечення якісного освітнього процесу; STEAM-освіти як кроку вперед до вдосконалення освітнього процесу.

У темі 2 «Сервіси та інструменти Google для професійного користування» студентам пропонуються до вивчення додатки, сервіси та інструменти Google для професійної діяльності соціального працівника, зокрема акаунт Google, Google Crome, Gmail, Google drive, Google translate, Google meet, Google scholar, Google alerts, Google keep, Google форми, Jamboard, Google-календар та онлайн-розсилки. Усі ці додатки вивчаються чітко в контексті їх використання в професійній діяльності.

Тема 3 «Візуалізація освітнього та професійного контенту» передбачає вивчення новітніх інструментів візуалізації даних для інформаційної графіки, презентацій, інтелект-карт, хмар слів, а також особливостей роботи з онлайн-дошками для візуалізації освітнього та професійного контенту.

Тема 4 «Онлайн сервіси та цифрові технології ефективної комунікації. Гейміфікація освітнього процесу» розглядає питання засобів для спілкування в команді; організації та управління проєктами; моделі

використання соціальних мереж та стратегії спільного навчання, співпраці, спілкування в соціальних мережах; стратегії цифрової комунікації; особливості гейміфікації за допомогою різних цифрових інструментів.

У темі 5 «Блог-технології в умовах цифровізації соціальної роботи» вивчаються особливості створення та ведення блогів соціальними працівниками, соціальними педагогами та іншими надавачами соціальних послуг.

У 6-й темі «Веб-технології у професійній діяльності соціального працівника» розглядаються різні аспекти, пов'язані з класифікацією та порівняльною характеристикою веб-технологій та їх функціями; структурою і принципами Всесвітньої мережі; персональним веб-сайтом соціального працівника; освітніми та професійними відеокастами, скрайб-роліками в професійній діяльності.

Усі ці теми передбачають їх опанування в рамках лекційних та семінарських занять, зміст навчальної програми освітньої компоненти «Цифрові технології в соціальній сфері» також передбачає додаткові завдання для самостійної роботи та реалізації індивідуально-дослідницьких міні проєктів у рамках кожної теми.

Вивчення цієї дисципліни побудоване за принципом «перевернутого класу», основне засвоєння нового матеріалу здобувачами відбувається вдома, а час аудиторної роботи виділяється на виконання завдань, вправ, проведення майстер-класів, індивідуальних консультацій та міні-лекцій викладача тощо. Такий формат освіти має на меті самоактуалізацію, тобто задоволення базових потреб, яка має передбачати створення таких психолого-педагогічних умов, за яких здобувач вищої освіти може зайняти активну особисту позицію, активно вибудовувати свій навчальний процес у якому викладач лише фасилітатор, помічник [3 : 83].

Така модель вивчення цієї освітньої компоненти за принципом «перевернутого класу» має свої переваги, а саме студент отримує знання з різних систематизованих викладачем джерел тоді, коли йому зручно, а не тільки за умови появи на парі; засвоєння матеріалу відбувається у своєму темпі, оскільки здобувач може подивитися відео або прослухати аудіо стільки разів, скільки вважає за потрібне, зробити паузу для конспекту або простого сприйняття нової інформації; формат індивідуальних консультацій з викладачем допомагає студентам позбутися фрустрації і страху не зрозуміти новий матеріал; на парах час не витрачається на виклад нового матеріалу, завдяки чому створюється більше можливостей для застосування знань. До того ж, така модель навчання передбачає розвиток самостійності і відповідальності здобувачів щодо опанування нових знань та підвищує цікавість до вивчення чогось нового за допомогою легких та зрозумілих інструкцій. Перевагою цього методу є його універсальність саме для формування цифрової компетентності, оскільки використання різних цифрових інструментів тільки підсилює основну мету вивчення дисципліни «Цифрові технології в соціальній сфері».

Висновки. Отже, враховуючи об'єктивну потребу у формуванні цифрової компетентності в майбутніх соціальних працівників важливим є створення умов у рамках їх професійної підготовки у ЗВО до роботи в цифровому інформаційному просторі з використанням різних інформаційно-комунікаційних технологій. Необхідність і важливість використання цифрових технологій у соціальній роботі обґрунтована у низці міжнародних та національних документів, пріоритетом яких цифровізація населення, громад та різних сфер суспільного буття людей. На формуванні цифрової компетентності наголошується і в професійних і освітніх стандартах професійної підготовки соціальних працівників. Тому об'єктивна потреба у створенні та запровадженні навчального курсу «Цифрові технології у соціальній сфері» виправдана та підтверджена вже вторинним вибором здобувачів, що свідчить про його затребуваність та актуальність. Особливістю цього курсу є зміст навчання, який побудований на основі систематизації знань та досвіду фахівців у сфері соціальної роботи щодо використання цифрових технологій у професійній діяльності та з урахуванням принципу «перевернутого класу», який дозволяє здобувачам зайняти активну особисту позицію, активно вибудовувати свій навчальний процес у якому викладач лише фасилітатор, виконуючий функцію помічника.

Звісно, вивчення лише однієї освітньої компоненти не може вирішити повністю проблему формування цифрової компетентності та підготувати майбутніх соціальних працівників до роботи в цифровому інформаційному просторі, однак запровадження таких освітніх компонент у зміст підготовки має бути обов'язковим для усіх ЗВО. Оскільки інтегральною компетентністю згідно з Державним стандартом вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти є здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, що уможлиблює використання цифрових технологій, урахуваючи сучасну ситуацію, зумовлену COVID-2019, трендом на цифровізацію та постійним зростанням спектру професійних повноважень роботи соціального працівника.

Дослідження не вичерпує всіх аспектів цієї проблеми. Перспективи подальших досліджень убачаємо в емпіричних дослідженнях ефективності вивчення освітньої компоненти «Цифрові технології в соціальній сфері», а також запровадженні комплексної міждисциплінарної програми формування цифрової компетентності в майбутніх соціальних працівників.

Література

1. Гриценко А., Бурлай Т. Вплив цифровізації на соціальний розвиток. *Економічна теорія*. 2020. № 3. С. 24–51. <https://doi.org/10.15407/etet2020.03.024> (дата звернення 11.08.2022). Назва з екрану.
2. Дітковська Л.А. Місце інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності соціальних працівників. *Збірник наукових праць*

Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». Хмельницький, 2013. №2(8). С. 79 – 86.

3. Ковальова А.С. Формування професійної культури соціального працівника в умовах університетської освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології* : наук.журнал. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. № 3 (47). 508 с. С. 364-371.

4. Опис рамки цифрової компетентності для громадян України DigCompUA for Citizens 2.1. *Міністерство цифрової трансформації*: офіційний сайт. 2021. 56 с. URL: <https://cutt.ly/zn1DbLC> (дата звернення 10.08.2022). Назва з екрану.

5. Про затвердження державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Наказ Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 15.08.2022). Назва з екрану.

6. Про затвердження професійного стандарту «Фахівець із соціальної роботи»: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 1179 від 20.06.2020 р. URL: <file:///C:/Users/112-5/Downloads/1179.pdf> (дата звернення 16.08.2022). Назва з екрану.

7. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей а затвердження плану заходів з її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 09.08.2022). Назва з екрану.

8. Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 року № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text> (дата звернення 09.08.2022). Назва з екрану.

9. Про затвердження Стандарту вищої освіти: першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ступінь вищої освіти Бакалавр, галузь знань 23 Соціальна робота, спеціальність 231 Соціальна робота: наказ Міністерства освіти і науки України № 557 від 24.04.2019 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-sotsialna-robota-bakalavr.pdf> (дата звернення 13.08.2022). Назва з екрану.

10. Цифрова трансформація соціальної сфери. *Міністерство соціальної політики України*: офіційний сайт. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/19671.html?PrintVersion> (дата звернення 13.08.2022). Назва з екрану.

11. Digital development: Opportunities and challenges. Toward realization of the new economy and society – Reform of the economy and society by the deepening of "Society 5.0". Keidanren (Japan Business Federation). *UNCTAD*: official website. April 19, 2016. P. 7 – 10. URL: http://www.keidanren.or.jp/en/policy/2016/-_029_outline.pdf. (date of access: 08.08.2022). Title from the screen.

12. Greenfield A. *Radical Technologies: The Design of Everyday Life*. London-New York: VERSO, 2017.

13. Joiner M. J. *Cyber Social Work: Is the Profession Ready? Professional Development: The International Journal of Continuing Social Work Education*. 2018. Vol.21 (1). P. 41 – 51.

14. Reamer F. G. Social Work Education in a Digital World: Technology Standards for Education and Practice. *Journal of Social Work Education*. 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/332391125_Social_Work_Education_in_a_Digital_World_Technology_Standards_for_Education_and_Practice. (date of access: 01.08.2022). Title from the screen.

References

1. Hrytsenko, A., & Burlai T. (2020). Vplyv tsyvrovizatsii na sotsialnyi rozvytok [Impact of digitalization on social development]. *Економічна теорія*, 3, 24–51. <https://doi.org/10.15407/et2020.03.024> [In Ukrainian].
2. Ditkovska, L.A. (2013). Mistse informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti sotsialnykh pratsivnykiv [The place of information and communication technologies in the professional activity of social workers]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu «Ukraina»*. Khmelnytskyi, 2(8), 79–86. [In Ukrainian].
3. Koval'ova, A.S. (2015). Formuvannya profesiiynoi kul'tury sotsial'noho pratsivnyka v umovakh universytet-s'koyi osvity [Formation of social worker professional culture under university education.]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi : nauk.zhurnal*. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A.S. Makarenka, 3 (47), 364–371.
4. Ministry of Digital Transformation (2021). *Description of the digital competence framework for citizens of Ukraine DigCompUA for Citizens 2.1*. 56 p. URL: <https://cutt.ly/zn1DblC> [In Ukrainian].
5. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine. *On approval of the state regional development strategy for 2021-2027*. № 695 (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> [In Ukrainian].
6. Order of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine. *On the approval of the professional standard "Specialist in social work"*. № 1179 (2020). URL: <file:///C:/Users/112-5/Downloads/1179.pdf> [In Ukrainian].
7. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine. *On the approval of the Concept of the development of digital competences and the approval of the plan of measures for its implementation*. № 167-p (2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> [In Ukrainian].
8. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine. *On the approval of the Strategy of digital transformation of the social sphere*. № 1353-p (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-%D1%80#Text> [In Ukrainian].
9. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine. *On the approval of the Higher Education Standard: the first (bachelor) level of higher education, degree of higher education Bachelor, field of knowledge 23 Social work, specialty 231 Social work*. № 557 (2019). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/04/25/231-sotsialna-robota-bakalavr.pdf> [In Ukrainian].
10. Ministry of Social Policy of Ukraine. (2020). *Digital transformation of the social sphere*. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/19671.html?PrintVersion> (date of access 13.08.2022 p.). [In Ukrainian].
11. UNCTAD (2019, May). *Digital development: Opportunities and challenges*. [In English].
12. *Toward realization of the new economy and society – Reform of the economy and society by the deepening of «Society 5.0»*. Keidanren (Japan Business Federation). April 19, 2016. P. 7, 8, 10. URL: http://www.keidanren.or.jp/en/policy/2016-029_outline.pdf. [In Ukrainian].
13. Geenfield, A. (2017). *Radical Technologies: The Design of Everyday Life*. London-New York: VERSO. [In English].
14. Joiner, M. J. (2018). *Cyber Social Work: Is the Profession Ready? Professional Development: The International Journal of Continuing Social Work Education*, 21 (1), P. 41–51. [In English].
15. Reamer, F. G. *Social Work Education in a Digital World: Technology Standards for Education and Practice*. *Journal of Social Work Education*, 2019. URL:

https://www.researchgate.net/publication/332391125_Social_Work_Education_in_a_Digital_World_Technology_Standards_for_Education_and_Practice. (date of access: 01.08.2022). Title from the screen. [In English].

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено підготовку майбутніх соціальних працівників до використання цифрових технологій у професійній діяльності в межах вивчення освітньої компоненти «Цифрові технології в соціальній сфері». Автором схарактеризовано низку міжнародних та національних документів, що мають вирішальний вплив для утвердження цифрових технологій у професійній та освітній сферах соціальної роботи. Розкрито зміст діяльності уряду щодо цифрової трансформації України. Схарактеризовано пріоритетний напрямок цифровізації в розвитку громад та стратегію цифрової трансформації соціальної сфери. Досліджено, що цифрова трансформація соціальної сфери буде спрямована на комплексну автоматизацію соціальної сфери за єдиними стандартами, спрощення ділових процесів та усунення дублювання, запровадження електронних послуг у сфері соціальної політики, у т. ч. призначення або надання адресної допомоги, пільг, пенсій, соціальних послуг тощо. Ураховуючи план цифрової трансформації соціальної сфери визначено роль соціальних працівників у цьому процесі. Схарактеризовано необхідність включення до професійної підготовки майбутніх соціальних працівників компонентів, спрямованих на формування цифрової компетентності. Досліджено професійні та освітні стандарти спеціальності 231 Соціальна робота, у яких наголошується на необхідності формування цифрової компетентності в майбутніх соціальних працівників шляхом їх здатності використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності. Представлено мету та завдання освітньої компоненти «Цифрові технології у соціальній сфері». Подано основні загальні та спеціальні компетентності, що формуються під час вивчення запропонованої освітньої компоненти. Систематизовано основний зміст освітньої компоненти та представлений у розрізі 6 тем для вивчення. Схарактеризовано принцип «перевернутого класу», за яким побудоване вивчення запропонованої освітньої компоненти. Визначено основні переваги використання «перевернутого класу» під час вивчення освітньої компоненти «Цифрові технології у соціальній сфері».

Ключові слова: цифрова компетентність, цифровізація, інформаційно-комунікаційні технології, соціальний працівник, професійна підготовка соціальних працівників.